

Lokalni akcioni plan za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024

SADRŽAJ

ZNAČENJE SKRAĆENICA I IZRAZA KORIŠĆENIH U DOKUMENTU.....	3
UVOD.....	4
PRAVNI OKVIR	6
OSNOV ZA IZRADU LOKALNOG PLANA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE.....	9
PRIORITETNE POLITIKE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U NACIONALNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA I U PROCESU EVROPSKE INTEGRACIJE CRNE GORE.....	10
INSTITUCIJE NA LOKALNOM NIVOU	13
PRINCIPI ZA KREIRANJE LOKALNOG PLANA	22
PRIORITETNE CILJNE GRUPE.....	23
CILJEVI LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA UNAPREĐENJE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U OPŠTINI KOTOR 2021-2024....	24
AKCIONI PLAN ZA PERIOD 2021-2024.....	25
PLAN PRAĆENJA SPROVOĐENJA I PROCJENE USPJEŠNOSTI.....	32
FINANSIJSKA SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE LOKALNOG PLANA ZA UNAPREĐENJE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U OPŠTINI KOTOR 2021-2024.....	34

ZNAČENJE SKRAĆENICA I IZRAZA KORIŠĆENIH U DOKUMENTU

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom dokumentu imaju sljedeće značenje:

- **CSR** je skraćenica za Centar za socijalni rad;
- **SDZ** je skraćenica za socijalnu i dječju zaštitu;
- **JLS** je skraćenica za jedinicu lokalne samouprave;
- **ZZZCG** je skraćenica za Zavod za zapošljavanje Crne Gore;
- **MFSS** je skraćenica za Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;
- **NVO** je skraćenica za nevladine organizacije;
- **Pružalac usluge** je ustanova, drugi oblik organizovanja i fizičko lice, za koju nadležni organ državne uprave utvrdi da ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti socijalne i dječije zaštite i izda licencu za obavljanje djelatnosti;
- **Licenca** je javna isprava, kojom se potvrđuje da pružalac/teljka usluge, odnosno stručni/a radnik/ca ispunjava utvrđene uslove i standarde za pružanje određenih usluga, odnosno obavljanje stručnih poslova u oblasti socijalne i dječije zaštite;
- **Korisnik/ca** je pojedinac/ka odnosno porodica, koji su ostvarili pravo iz socijalne i dječije zaštite, odnosno za koje se sprovodi postupak za ostvarivanje prava;
- **Dijete** je lice do navršene 18. godine života;
- **Mladi** su lica od navršenih 15 do navršenih 30 godina života;
- **Porodicu** čine bračni, odnosno vanbračni drugovi i djeca (bračna, vanbračna, usvojena i pastorčad) i srodnici u pravoj liniji bez obzira na stepen srodstva, kao i srodnici/ce u pobočnoj liniji uključujući i druge srodnike/ce koji zajedno žive; dijete koje ne živi u porodici ako je na redovnom školovanju u srednjoj školi, do kraja roka propisanog za to školovanje i bračni drug bez obzira gdje živi;
- **OSI (osoba sa invaliditetom - lice sa invaliditetom)** je lice koje ima dugoročna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati puno i efektivno učešće ovih lica u društvu na osnovu jednakosti sa drugima;
- **MO** je skraćenica za materijalno obezbjeđenje
- **PAS** je skraćenica za psihoaktivne supstance
- **RE populaciju** predstavljaju pripadnici/ce Romske i Egipćanske populacije;
- **Nasilje u porodici** označava svako djelo fizičkog, seksualnog, psihičkog, odnosno ekonomskog nasilja do kojeg dođe u porodici ili domaćinstvu, odnosno između bivših ili sadašnjih supružnika ili partnera, nezavisno od toga da li učinilac dijeli ili je dijelio domaćinstvo sa žrtvom.

UVOD

Lokalni akcioni plan za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024 predstavlja strateški dokument koji obuhvata analizu stanja u oblasti socijalne i dječje zaštite na lokalnom nivou, te listu predviđenih mjera sa ciljem da se obezbijede neophodne usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite za sve građane/ke opštine Kotor, kojima su iste potrebne.

Ovaj dokument predstavlja rezultat zajedničkog rada predstavnika/ca lokalne samouprave, institucija obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva, socijalne zaštite, bezbjednosti i lokalnih organizacija civilnog društva koje se bave socijalnom i dječjom zaštitom.

Osnov za donošenje Lokalnog akcionog plana je Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018. do 2022. godine. Za izradu Nacrta Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024, Rješenjem predsjednika Opštine, broj 0101-018/21-5408/1 od 11.05.2021. godine, imenovana je radna grupa, koju su činili:

- Madalena Martinović - savjetnica u Sekretarijatu za kulturu, sport i društvene djelatnosti, za koordinatorku;
- Vesna Antovic - diplomirana socijalna radnica, predstavica NVO Porodični centar Kotor, za članicu;
- Ljiljana Adžić - pedagoškinja-psihološkinja, predstavica JU OŠ "Narodni heroj Savo Ilić", za članicu;
- Miroslava - Mima Ivanović, diplomirana pravica, izvršna direktorka NVO Inicijativa mladih s invaliditetom Boke - I MI Boke, za članicu;
- Marija Cimbalević - defektološkinja-oligofrenološkinja, predstavica NVO Društvo defektologa Crne Gore, za članicu;
- Iva Gudelj - diplomirana socijalna radnica, predstavica JU Centar za socijalni rad – Kotor, za članicu;
- Mirela Kovačević - pomoćnica direktora JU Dom starih „Grabovac“ Risan, za članicu;
- Vjera Stanović - policijska inspektorka, predstavica Uprave policije - Odjeljenje bezbjednosti Kotor, za članicu.

Nadležnost radne grupe je bila sprovođenje analize potreba u zajednici, određivanje prioriternih oblasti u okviru Plana, te definisanje aktivnosti u skladu sa prioritetima. Osim imenovanih u rad Radne grupe bile su uključene službenice Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti: Milica Tomović, Snežana Stevović Janković, Anđela Ševaljević, Slađana Mijanović i Ana-Marija Brajković.

Tehnička podrška tokom izrade plana obezbijeđena je od strane Milene Karišik i Žarka Šunderića, predstavnika kompanije Archidata s.r.l u okviru projekta „Jačanje kapaciteta sistema socijalne i dječje zaštite“ koji finansira Evropska unija, a čiji je krajnji korisnik Ministarstvo finansija i socijalnog staranja Vlade Crne Gore.

Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti je u svrhu izrade Nacrta Lokalnog plana sproveo proces konsultacije zainteresovane javnosti. Naime, kreiran je upitnik koji je objavljen na sajtovima Opštine Kotor i lokalnog javnog emitera „Radio Kotora“, a zatim je distribuiran putem e-maila i društvenih mreža široj javnosti. Tokom ovog procesa konsultacija, između ostalih, svoje komentare i predloge su dali: JPU „Radost“ Kotor, JU OŠ Narodni heroj „Savo Ilić“, JU OŠ „Njegoš“, JU OŠ „Veljko Drobniaković“, JU Resursni centar za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“, JU Gimnazija Kotor, JU Srednja pomorska škola Kotor, NVO Kompas, NVO Inicijativa mladih s invaliditetom Boke, OO Crveni krst Kotor, Univerzitet Mediteran.

Kroz navedeni upitnik djeca i mladi u riziku, osobe sa invaliditetom, starija i nemoćna lica i žrtve zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici, izlistani su kao prioritete ciljne grupe SDZ.

Kada govorimo o najvažnijim uslugama socijalne zaštite, građani i građanke opštine Kotor smatraju da su to:

- Usluge smještaja: smještaj u prihvatilište, smještaj u ustanovu socijalne i dječje zaštite (57.9%);
- Usluge podrške za život u zajednici: Dnevni boravak (49.5%);
- Personalna asistencija (45.8%);
- Savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge: Savjetovanje (43.9%).

Najveći procenat ispitanika/ca, smatra da institucije, organizacije i državni organi mogu doprinjeti unapređenju socijalne i dječje zaštite kroz sljedeće aktivnosti:

- izdvajanje više sredstava za socijalnu i dječju zaštitu (73.8%);
- povezivanje i umrežavanje usluga i materijalnih davanja u SDZ(58.9%);
- osmišljavanje novih usluga u SDZ (53.3%);
- kreiranje bolje pravne regulative (52.3%).

PRAVNI OKVIR

Najznačajniji pravni akti na nacionalnom nivou koji su korišćeni prilikom izrade Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024 su:

- Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti¹,
- Zakon o zabrani diskriminacije²,
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici³,
- Krivični zakonik Crne Gore⁴,
- Porodični zakon⁵,
- Zakon o prekršajima⁶ (posebno odredbe o maloljetnicima)

Lokalni plan je sačinjen i u skladu sa preporukama relevantnih nacionalnih strateških dokumenata, i to sa:

- Strategijom razvoja socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori (2018-2022),
- Strategijom razvoja sistema socijalne zaštite starijih (2018 -2022),
- Strategijom za prevenciju i zaštitu djece od nasilja (2017-2021),
- Strategijom za zaštitu od diskriminacije lica sa invaliditetom i promociju jednakosti (2017-2021).

U Crnoj Gori, usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite definisane su Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list Crne Gore”, br. 27/2013, 1/2015, 42/2015, 47/2015, 56/2016, 66/2016, 1/2017, 31/2017, 42/2017 i 50/2017, 059/21), gdje se u članu 60 navodi da su to:

- podrška za život u zajednici;
- savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga;
- smještaj;
- neodložne intervencije i
- druge usluge.

Međunarodni pravni akti na kojima se bazira Lokalni akcioni plan za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor su:

¹Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list Crne Gore”, br. 27/2013, 1/2015, 42/2015, 47/2015, 56/2016, 66/2016, 1/2017, 31/2017, 42/2017 i 50/2017, 059/21),

²Zakon o zabrani diskriminacije ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10 , 040/11, 018/14 , 042/17)

³Zakon o zaštiti od nasilja u porodici ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10, 040/11)

⁴Krivični zakonik Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 070/03, 013/04, 047/06, 040/08, 025/10, 073/10, 032/11, 064/11, 040/13, 056/13, 014/15, 042/15, 058/15 , 044/17, 049/18, 3/20, 26/21)

⁵Porodični zakon (zakon je objavljen u "Službenom listu RCG", br. 1/2007 i u "Službenom listu CG", br. 53/2016, 76/20.)

⁶Zakonu o prekršajima (posebno odredbe o maloljetnicima) "Službeni list Crne Gore", br. 001/11, 006/11, 039/11, 032/14, 43/17, 51/17)

- Evropska socijalna povelja (1961. godina) i Izmijenjena Evropska socijalna povelja (1996. godina);
- Univerzalna deklaracija UN –a o pravima čovjeka (1948. godina);
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;
- Konvencija o pravima djeteta, usvojena od Generalne Skupštine UN (1989. godina);
- Milenijumski razvojni ciljevi (2002. godina);
- Konvencija UN-a o pravima osoba sa invaliditetom (2006. godina);
- UN Konvencija o zabrani svih oblika diskriminacije žena iz 1979 i Opcioni protokol uz ovu konvenciju;
- Evropska povelja o jednakosti muškaraca i žena u lokalnom životu (2006. godina);
- Strategija EU za prava osoba sa invaliditetom 2021-2030;
- Preporuka EU o koherentnoj politici za osobe sa invaliditetom;
- Konvencija Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (“Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori, broj 4/2013”), poznata kao Istanbulska konvencija.

Kada je riječ o socijalnim, ekonomskim i kulturnim pravima u Evropi, jedan od centralnih međunarodno-pravnih mehanizama zaštite predstavlja Evropska socijalna povelja. Sva navedena prava su u ovom dokumentu jasno formulisana i na taj način upućuju države članice Savjeta Evrope da i u svojim pozitivno-pravnim propisima predvide Poveljom utvrđene standarde, uspostave njihovu institucionalnu zaštitu i predvide procedure i mehanizme za njihovo ostvarivanje.

Izmijenjena Evropska socijalna povelja je osnovni dokument Savjeta Evrope u oblasti radnih i socijalnih prava i ujedno najvažniji dokument Savjeta Evrope poslije Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ona obavezuje strane ugovornice da prihvataju kao cilj svoje politike, kojem teže svim odgovarajućim sredstvima, kako nacionalnim, tako i međunarodnim, postizanje uslova u kojima u njoj navedena prava i principi mogu biti djelotvorno ostvareni, a jedan od principa tj. prava naveden je u Dijelu I Povelje pod brojem 14: „Svako ima pravo da koristi usluge službi socijalnog staranja“. Da bi obezbijedile efikasno ostvarivanje prava na beneficije iz socijalnog staranja, strane ugovornice obavezuju se:

1. da promovišu ili obezbijede službe koje, metodama socijalnog rada, mogu da doprinesu socijalnom staranju i razvoju kako pojedinaca/ki tako i grupa u zajednici, i njihovom prilagođavanju socijalnoj sredini;
2. da podstiču učešće pojedinaca/ki i dobrovoljnih ili drugih organizacija u uspostavljanju i održavanju takvih službi.

Pored ovog, važno je napomenuti i pravo navedeno u dijelu I Povelje pod brojem 30: „Svako ima pravo na zaštitu protiv siromaštva i društvenog isključivanja“. Kako bi se obezbijedilo djelotvorno uživanje prava na zaštitu od siromaštva i isključenja iz društva, strane se obavezuju da preduzmu mjere, u širem okviru sveobuhvatnog i usklađenog pristupa kako bi se unaprijedio djelotvoran pristup licima koja žive ili su na granici da žive u okolnostima društvenog isključenja ili siromaštva, kao i njihovih porodica na, posebno, zapošljavanje, smještaj, obuku, obrazovanje, kulturu i socijalnu i medicinsku pomoć; da nadgledaju ove mjere kako bi ih po potrebi prilagodile.

U zemljama Evropske unije, kao i u Crnoj Gori, većina socijalnih usluga su veoma zavisne od javnog finansiranja, a sama Unija podstiče saradnju i razmjenu dobre prakse između zemalja članica za poboljšanje kvaliteta usluga, i pruža finansijsku podršku za njihov razvoj i modernizaciju.

Indikatori koji se odnose na prava i usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite, a koji se finansiraju budžetskim sredstvima sa nacionalnih nivoa odnose se najprije na davanja od strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja, odnosno opštinski Centri za socijalni rad, obuhvataju davanja kao što su: materijalno obezbjeđenje, dodatak za djecu, ličnu invalidninu itd.

OSNOV ZA IZRADU LOKALNOG PLANA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

U važećoj zakonskoj regulativi, **Zakonu o lokalnoj samoupravi** („Službeni list CG”, br. 2/2018, 34/2019 i 38/2020) i **Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti** („Službeni list CG”, br. 027/13, 001/15, 042/15, 047/15, 056/16, 066/16, 1/2017, 31/2017, 42/2017 i 50/2017, 059/21) ne postoji izričita obaveza jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu JLS) u vezi sa izradom lokalnih planova u oblasti socijalne i dječje zaštite. Ipak, osnove za izradu lokalnih planova socijalne i dječje zaštite postoje u pravnom okviru Crne Gore, kako u pomenutim zakonima, tako i u relevantnim strategijama i odgovarajućim podzakonskim aktima.

Osim toga, osnov za donošenje lokalnih planova u ovoj oblasti prije svega proizilazi iz **potreba građana**, kao i iz nadležnosti lokalne samouprave u obezbjeđivanju prioriternih usluga socijalne i dječje zaštite i odgovarajućih materijalnih davanja iz oblasti socijalne i dječje zaštite.

Na kraju i ne manje važno, lokalne samouprave treba da daju svoj doprinos ispunjavanju prioriteta Crne Gore **u okviru procesa evropskih integracija i ciljeva održivog razvoja**⁷, a proces lokalnog planiranja može da bude efektivan i efikasan mehanizam za utvrđivanje potreba, definisanje prioriteta i preuzimanje obaveza u tom procesu.

Zakonom o državnoj upravi članom 13 („Službeni list RCG”, broj 38/03 i „Službeni list CG”, br. 22/08, 42/11, 54/16 i 13/18) propisano je predlaganje unutrašnje i vanjske politike kroz izradu strategija, projekata, programa i međunarodnih dokumenata, a istovremeno je predviđena njihova međusobna usklađenost i usklađenost s planskim i strateškim dokumentima, kojima se utvrđuju opšti pravci razvoja na nivou Crne Gore, kao i finansijskim strateškim dokumentima.

Zakon o regionalnom razvoju („Službeni list CG”, broj 20/11, 20/15 i 47/19) u članu 18. definiše da se „ravnomyerniji regionalni razvoj Crne Gore obezbjeđuje unaprjeđenjem usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti”. Takođe, ovaj zakon inicira uspostavljanje instituta lokalnih planova razvoja. Na osnovu člana 8. stav 8. Zakona o regionalnom razvoju Crne Gore, Ministarstvo ekonomije donijelo je i *Pravilnik o metodologiji za izradu strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave*. Strateškim planom razvoja se utvrđuje postojeće stanje razvoja JLS, opšti cilj razvoja, specifični strateški ciljevi sa prioritetima za njihovo ostvarivanje, projekti i programi u određenom vremenskom periodu, orijentaciona sredstva za sprovođenje Strateškog plana razvoja, način njihovog obezbjeđivanja i druga pitanja od značaja za razvoj.

Specifičnije, osnov za donošenje lokalnih planova iz različitih oblasti, pa time i oblast socijalne i dječje zaštite, nalazi se i u **Zakonu o lokalnoj samoupravi** po kome jedinica lokalne samouprave, odnosno njena skupština, „donosi planove i programe razvoja za pojedine oblasti” (član 38, stav 4). Još specifičnije, Zakon o lokalnoj samoupravi u članu 27. definiše da opština/grad, „u skladu sa mogućnostima, učestvuje u obezbjeđivanju uslova i unapređenju djelatnosti: zdravstvene zaštite, obrazovanja, socijalne i dječje zaštite, zapošljavanja i drugih oblasti od interesa za lokalno stanovništvo i vrši prava i dužnosti osnivača ustanova koje osniva u ovim djelatnostima, u skladu sa

⁷Crna Gora je potpisnik Agende za održivi razvoj do 2030. godine (Agenda 2030), koja sadrži 17 ciljeva i 169 potciljeva održivog razvoja. Za definisanje reformi u oblasti socijalne zaštite posebni značaj imaju sledeći ciljevi: svet bez siromaštva (1), svet bez gladi (2), rodna ravnopravnost i borba protiv nasilja (5), zaposlenost (8), smanjenje nejednakosti (10), bolje upravljanje (16).

zakonom“, a takođe i „u skladu sa mogućnostima, uređuje i obezbjeđuje rješavanje stambenih potreba lica u stanju socijalne potrebe i lica sa invaliditetom i pomaže rad humanitarnih organizacija i NVO iz ovih oblasti“.

Važna odredba ovog zakona, prije svega u smislu **uvođenja međuopštinskih usluga**, predstavlja član 30. koji kaže: „kad ocijeni da je vršenje sopstvenih poslova od zajedničkog interesa za dvije ili više opština, Vlada može da zahtijeva od opština da zajednički obezbijede vršenje tih poslova ili utvrdi javni interes i obezbijedi njihovo vršenje“.

Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti u članu 17. definiše da se „socijalna i dječja zaštita ostvaruje u skladu sa strateškim dokumentima kojima se utvrđuju dugoročni ciljevi i prioriteti razvoja socijalne i dječje zaštite“, a da njih čine „programi koje je potrebno realizovati u cilju unaprijeđenja socijalne i dječje zaštite“, koje mogu „realizovati država, opština i pružaoci usluga“, te da se „sredstva za finansiranje programa iz stava 2. ovog člana obezbjeđuju iz budžeta države, opštine i pružalaca usluga“.

Takođe, shodno *Pravilniku o visini sredstava za razvoj, odnosno finansiranje usluga socijalne i dječje zaštite i kriterijumima za njihovu raspodjelu* (Sl. list Crne Gore 042/15) kojim se propisuje visina sredstava za razvoj, odnosno finansiranje usluga socijalne i dječje zaštite, jedan od kriterija za raspodjelu sredstava za usluge socijalne i dječje zaštite je i da je usluga utvrđena kao prioritet lokalnim planom socijalne i dječje zaštite.

PRIORITETNE POLITIKE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U NACIONALNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA I U PROCESU EVROPSKE INTEGRACIJE CRNE GORE

Lokalne samouprave treba da preuzmu veću ulogu u obezbjeđivanju i finansiranju usluga socijalne i dječje zaštite, u skladu sa komentarima iz Izvještaja EK o napretku zemlje za 2018. godinu. U ovom izvještaju EK se navodi da „i dalje postoji zabrinutost u pogledu održivosti socijalnih usluga, jer se potpuna decentralizacija pružanja usluga i finansiranja još uvijek nije desila“, kao i da „treba opredijeliti odgovarajuća finansijska sredstva kako bi se obezbijedilo kontinuirano pružanje usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou i pružila podrška u implementaciji lokalnih planova socijalne inkluzije“ (Izvještaj EK za Crnu Goru, 2018, strana 73).

Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014–2020. godine u okviru oblasti "obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika" kao jednu od prioritarnih oblasti za regionalni razvoj Crnoj Gori, navodi promovisanje socijalne inkluzije i smanjenje siromaštva, a preporučene mjere koje JLS treba da razvijaju i sprovode su: 1) unapređenje sistema socijalnih davanja i socijalnih usluga u cilju bolje usmjerenosti i pokrivenosti ranjivih grupa; 2) integracija u zapošljavanje lica sa invaliditetom; i 3) integracija u zapošljavanje RAE populacije, izbjeglica i raseljenih lica.

Zakon o regionalnom razvoju (član 18 stav 1 tačka 1 i 7) definiše dvije ključne mjere kojima se obezbjeđuje ravnomjerniji regionalni razvoj Crne Gore: "1) ulaganjem u izgradnju, održavanje i unapređenje infrastrukturnih objekata (saobraćajna i komunalna infrastruktura, zdravstvene ustanove, ustanove socijalne i dječje zaštite, obrazovno-vaspitne ustanove i ustanove visokog obrazovanja, sportski objekti, stambeni objekti, objekti kulture i drugi objekti od značaja za regionalni razvoj)" i "7) unapređenjem usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti".

Agenda 2030. u mojoj opštini: Priručnik za lokalnu primjenu *Ciljeva održivog razvoja* (COR) namijenjen zaposlenima⁸ skreće pažnju na to da „lokalne vlasti, zajedno sa predstavnicima civilnog i privatnog sektora, treba da utvrde prioritete među globalnim ciljevima i potciljevima za svoj lokalni kontekst” i da, u odnosu na to, ključne ciljeve i zadatke koji su definisani u okviru COR unesu u svoj lokalni plan socijalne i dječje zaštite. Pri tome treba voditi računa da „opštine odrede ciljeve koji su u njihovom djelokrugu i odgovaraju mandatu lokalne vlasti”.

U svrhu prilagođavanja COR lokalnom planu SDZ posebnu pažnju treba posvetiti cilju smanjenja siromaštva. U tom smislu, *Agenda 2030 u mojoj opštini* sugeriše sledeće ciljeve i mere: „unaprijediti društvenu inkluziju aktivnom borbom protiv siromaštva djece, posebno podržavajući samohrane roditelje (kompenzujući smanjenje minimalnog dohotka, na primjer pružanjem podrške za finansiranje školarina, liječenja, kirije, imovine, programa za slobodno vrijeme, itd.), porodični život kroz usluge brige o djeci, organizovanje roditeljskih radionica, itd., uz finansijske beneficije kao što su besplatne karte za bazene, lociranje vrtića, centara za brigu o djeci i škola u blizini domova za starije osobe/ustanova za njegu, za podršku saradnji i razmjeni između generacija, organizovanje usluga mobilne kućne njege za starije osobe, itd.”

Pristupanje EU je strateški cilj Crne Gore, zbog čega su na nacionalnom nivou pokrenute brojne i važne reforme u funkciji dostizanja tog cilja. Za JLS je značajno da svoje lokalne planove, u mjeri u kojoj je moguće, usklade sa prioritetima iz pregovaračkih poglavlja, a time i sa pravnim tekovinama i glavnim pravcima javnih politika EU čije se sprovođenje odvija na lokalnom nivou.

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2020–2022. navodi da se „pravna tekovina Evropske unije u oblasti socijalne politike i zapošljavanja tiče područja radnog prava, zaštite i zdravlja na radu, jednakog tretiranja muškaraca i žena po pitanjima zapošljavanja, socijalne zaštite, socijalne inkluzije, politike zapošljavanja, socijalnog dijaloga”. U istom dokumentu se navodi da su najbitniji ciljevi socijalne politike EU „postizanje jedinstvenog i pravednog pristupa osnovnim socijalnim uslugama, unapređenje sistema socijalne zaštite, visok obrazovni stepen radne snage, visoka stopa zaposlenosti uz posebnu brigu za grupe koje su manje prisutne na tržištu rada, postizanje sigurnih i održivih prihoda, kao i dostojnih uslova rada za žene i muškarce”.

Što se tiče mjera SDZ koja su u domenu lokalne samouprave, **Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti** u članu 39. propisuje da „opština može, u skladu sa materijalnim mogućnostima, obezbijediti **materijalna davanja iz socijalne zaštite**, kao što su: jednokratne pomoći; subvencije u plaćanju komunalnih usluga koje pružaju javna preduzeća koja osniva opština i druga materijalna davanja iz socijalne zaštite”, dok „vrste materijalnih davanja, bliže uslove, način i postupak za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana propisuje nadležni organ opštine”. Osim toga, opština može (član 59), „u skladu sa materijalnim mogućnostima, obezbijediti **materijalna davanja iz dječje zaštite**, kao što su: pomoć za novorođeno dijete; pomoć za nabavku školskog pribora i druga materijalna davanja”.

Opština može obezbijediti i **usluge socijalne i dječje zaštite**, i to „usluge socijalne i dječje zaštite iz čl. 62. i 63. **Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti**, kao i usluge smještaja u ustanovu i prihvatilište – sklonište iz člana 64. stav 1. ovog zakona, za kojima postoji potreba, a mogu se efikasnije obezbijediti od strane drugih pružalaca usluga kroz postupak javne nabavke, javnim pozivom ili javno-privatnim partnerstvom, obezbjeđuju se u skladu sa zakonom”. Opština može osnivati i ustanove SDZ, jednako kao i država i fizičko lice (član 89).

⁸GIZ regionalni projekat „Socijalna prava za osjetljive grupe“ (SoRi), finansiran od strane njemačkog Federalnog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ). Februar 2019.

Član 154. Zakona o SDZ ističe da se „u budžetu opštine mogu obezbijediti sredstva za materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti propisana ovim zakonom i za usluge socijalne i dječje zaštite, kao što su: pomoć u kući, dnevni boravak, usluge narodne kuhinje, odmor i rekreaciju djece, stanovanje uz podršku, smještaj u prihvatilište(...)”. Ukoliko opštine nijesu u mogućnosti da obezbijede sredstva za usluge, u njihovom finansiranju učestvovaće država.

Radi razvoja, odnosno finansiranja usluga socijalne i dječje zaštite, sredstva se obezbjeđuju iz budžeta države, budžeta opštine, donacija, igara na sreću i drugih izvora, u skladu sa zakonom (član 156). Ovim sredstvima se finansiraju: 1) usluge socijalne i dječje zaštite za kojima postoji potreba u opštini i 2) inovativne usluge i usluge socijalne i dječje zaštite od posebnog značaja za državu. Kriterijume i mjerila za utvrđivanje cijene usluge socijalne i dječje zaštite, koja se finansira iz budžeta opštine, propisuje nadležni organ opštine (član 157).

INSTITUCIJE NA LOKALNOM NIVOU

Socijalna i dječja zaštita predstavlja djelatnost od javnog interesa, te ostvarivanje istog obezbjeđuju država i jedinice lokalne samouprave. Na teritoriji opštine Kotor, u oblasti socijalne i dječje zaštite djeluju Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti Opštine Kotor, JU Centar za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva, JU Resursni centar za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“, JU Dom starih „Grabovac“ Risan, Crveni krst – opštinska organizacija Kotor i organizacije civilnog društva (nevladine organizacije). Pored pomenutih, značajni akteri su i javne zdravstvene i obrazovne ustanove.

Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti Opštine Kotor

Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti je organizaciona jedinica Opštine koja shodno Odluci o organizaciji i načinu rada lokalne uprave ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 46/19, 06/21) u svojoj nadležnosti ima poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite i to:

- uređivanje odnosa i obezbjeđivanje primjene propisa i drugih akata iz oblasti socijalne i dječje zaštite,
- vođenje postupka za ostvarivanje prava na jednokratne novčane pomoći;
- realizacija usluge kućne njege i pomoći starim i osobama sa invaliditetom;
- refundacija prevoza učenicima/ama osnovnih i srednjih škola čiji su roditelji u stanju socijalne potrebe;
- rješavanje stambenih pitanja lica u stanju socijalne potrebe;
- isplata naknade za novorođenu djecu;
- sprovođenje postupaka usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama;
- nabavka udžbenika za učenike/ce osnovnih škola;
- praćenje i učestvovanje u obezbjeđivanju uslova za preventivnu zaštitu omladine kroz organizovanje primarne prevencije narkomanije i bolesti zavisnosti, kao i rizičnog ponašanja;

Ukupna sredstva predviđena budžetom Opštine Kotor u prethodne dvije godine iznosila su 20,680.000 eura (2019.), odnosno 27.256.000 eura (2020. godina). Sredstva predviđena za oblast socijalne i dječje zaštite u posljednje dvije godine opredijeljena su na sljedeći način:

- Tokom 2019. godine sredstva za jednokratne novčane pomoći u iznosu od 39.500,00 eura, a tokom 2020. godine u iznosu od 50.000,00 eura; Broj lica koja su ostvarila pomenuto pravo je tokom 2019. godine 179, a u 2020. godini 177 lica.
- Odluka o isplati naknade za novorođenu djecu na području opštine Kotor ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 52/19) usvojena je u decembru 2019. godine, a ista članom 6 propisuje da će se primjenjivati na djecu rođenu od 01.01.2020. godine. Stoga je budžetom Opštine za 2020. godinu opredijeljen iznos sredstava od 60.000,00 eura i isto pravo je ostvarilo 197 lica.
- Kada je u pitanju dječja zaštita, od 2020. godine izdvajaju se sredstva u iznosu od 22.000,00 eura za realizaciju usluge dnevnog boravka za djecu sa smetnjama u razvoju koji je otvoren pri JU Resursni centar za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“;

- Osim toga, sredstva se izdvajaju za potrebe refundacije đачkih karata za učenike/ce čiji/e su roditelji/porodice u stanju socijalne potrebe; U te svrhe, budžetom za 2019. godinu izdvojeno je 5.000,00 eura i 9.000,00 eura u 2020. godini;
- Za potrebe realizacije usluge pomoći i njege u kući (geronto-programa) od strane OO Crveni krst Kotor, Opština izdvaja sredstva na godišnjem nivou, a ista su u posljednje dvije godine iznosila 30.000,00 odnosno 30.900,00 eura;
- Takođe, za potrebe vodosnabdijevanja teritorije Lovanje, naselja gdje su nastanjene porodice RE populacije, budžetom se na ime komunalnih usluga izdvajaju sredstva u iznosu od po 7.000,00 eura odnosno 6.000,00 eura na godišnjem nivou.
- Za djecu RE populacije i djecu do 15 godina koji su korisnici lične invalidnine ili su iz porodica koje ostvaruju pravo na materijalno obezbjeđenje uoči novogodišnjih praznika godinama unazad upriliči se dodjela oko 200 poklon paketića.
- Sekretarijat podržava rad opštinske organizacije Crvenog krsta sredstvima u iznosu od 7.000,00 odnosno 10.000,00 eura.

Za realizaciju poslova iz ove oblasti važna je i intenzivna saradnja sa JU Centar za socijalni rad, obrazovnim ustanovama (predškolskim, osnovnim i srednjim školama), JU Resursni centar za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“, a preko Komisije za usmjeravanje djece zadovoljavajući je odnos i saradnja sa JZU Dom zdravlja Kotor. Ne izostaje ni saradnja u okviru organa lokalne uprave, a po potrebi sa javnim preduzećima, ustanovama, te pravnim i fizičkim licima.

Sastavni dio Sekretarijata predstavlja i **Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti, RE populaciju i rodnu ravnopravnost**. Kancelarija je prvenstveno osnovana kao Fondacija tripartitnog tipa pod nazivom Kancelarija za prevenciju narkomanije, bolesti zavisnosti i rizičnih ponašanja u novembru 2006. godine, čiji je osnivač bila Opština Kotor, a partneri Specijalna psihijatrijska bolnica i NVO Forum MNE. Tokom 2010. godine prema predlogu Nacionalne Kancelarije za droge, naloženo je da se u svim opštinama otvore Kancelarije za prevenciju bolesti zavisnosti kao sastavni dio lokalnih samouprava. Skupštinskom Odlukom status Kancelarije za prevenciju narkomanije, bolesti zavisnosti i rizičnih ponašanja je izmijenjen i Kancelarija postaje sastavni dio Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti. Tokom 2020. godine Kancelariji se dodjeljuju dva nova referata koja tretiraju RE(romsko-egipćansku) populaciju i rodnu ravnopravnost (RR).

Oblasti djelovanja Kancelarije za prevenciju bolesti zavisnosti odnose se na:

- Unapređenje zdravlja kroz politiku razvoja zdravih stilova života kod mladih sa akcentom na pružanju mogućnosti za kvalitetnim obrazovanjem, kulturnim sadržajima, fizičkoj aktivnosti, zdravoj ishrani i sl.;
- Prevencija zloupotrebe droga u cilju sprječavanja nastanka problema vezanih za uzimanje psihoaktivnih supstanci (droge, alkohola, duvana). Aktivnosti se sprovode na planu redukovanja dostupnosti PAS, preventivne edukacije omladine sa programima razvoja životnih vještina (uz podršku NVO), te podizanja svijesti javnosti (posebno roditelja i porodice) o faktorima rizika za razvijanje bolesti zavisnosti od PAS.

Osnovni principi djelovanja sprovode se kroz aktivnosti u različitim oblastima prevencije:

- princip usvajanja zdravih životnih navika ;
- partnerstvo – multidisciplinarni pristup, konzistentnost i komplementarnost;
- koordinacija – upravljanje i planiranje aktivnostima na lokalnom nivou;

- komunikacija – uključivanje svih zainteresovanih strana;
- informisanost – planirano i standardizovano prikupljanje informacija, njihova razmjena i plasiranje u javnosti
- istraživanje – kontinuirana istraživanja, analiza i interpretacija podataka;
- monitoring – praćenje i nadzor aktivnosti;
- evaluacija – analiza i procjena rezultata, modifikacija interventnih mjera.

Korisnici/ce aktivnosti iz oblasti prevencije bolesti su svi građani/ke opštine Kotor, bilo da su direktno suočeni sa problemom bolesti zavisnosti ili žele da se informišu i aktivno uključe u preventivne programe.

Opština Kotor obezbjeđuje stručnu pomoć građanima/kama posebno u vezi sa problemima vezanim za poremećaje u ponašanju djece i mladih, sklonost delinkvenciji i asocijalnom ponašanju, probleme u ishrani, probleme u komunikaciji u porodici i sl.

JU Centar za socijalni rad

JU Centar za socijalni rad za opštinu Kotor je organizovan u sklopu JU Centar za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva. U skladu sa zakonom ova Ustanova pruža sve vrste usluga koje su zastupljene kroz određena prava definisana zakonima na nacionalnom nivou. Pored usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite, materijalno obezbjeđenje predstavlja najbrojnije pravo iz socijalne zaštite. Osnovna materijalna davanja licima koja se nalaze u stanju socijalne potrebe odvijaju se kroz sledeće oblike:

- Materijalno obezbjeđenje;
- Lična invalidnina;
- Dodatak za njegu i pomoć;
- Zdravstvena zaštita;
- Troškovi sahrane;
- Jednokratna novčana pomoć
- Naknada roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine.

Uvođenjem informacionog sistema u rad Centra i povezanosti sa drugim organima i institucijama, od 2014. godine pa do danas se zbog boljeg pristupa informacijama vrše češće revizije, a što je dovelo do primjetnog smanjenja korisnika prava na materijalno obezbjeđenje. Shodno izvještajima o radu JU Centar za socijalni rad Kotor, pravo na materijalno obezbjeđenje je u 2019. godini ostvarivalo 41 lice (od kojih je 11 novih korisnika te godine) i to:

- 16 lica na osnovu radne nesposobnosti, a po ocjeni nadležne socijalno ljekarske komisije pri Ministarstvu;
- 9 lica po osnovu starosti;
- 16 po osnovu socijalno-ekonomske ugroženosti. (Od ovih 16 lica, 8 korisnika su samohrani roditelji, 6 korisnika su u potpunoj porodici i 2 korisnika su koristila pravo kao djeca koja su bila bez roditeljskog staranja).

Na kraju 2020. godine bilo je ukupno 37 korisnika (od kojih 6 novih) i to:

- 15 lica su korisnici prava na MO na osnovu radne nesposobnosti, a po ocjeni nadležne socijalno- ljekarske komisije Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- 7 lica korisnik prava na MO po osnovu starosti;
- 15 korisnika MO po osnovu socijalno-ekonomskih uslova. Od tih 15 korisnika: 7 korisnika su samohrani roditelji; 6 korisnika su u potpunoj porodici i 2 korisnika koriste pravo kao djeca koja su bila bez roditeljskog staranja).

U svom radu, CSR daje informacije i vodi proces ostvarivanju prava na ličnu invalidninu, koji imaju lica sa teškim invaliditetom. Pored ovog, oblast rada je i pravo na dodatak za njegu i pomoć, koji ostvaruju ona lica koja nisu zbog prirode svoje bolesti i oštećenja u mogućnosti da se staraju sama o sebi bez pomoći druge osobe, a nakon sprovedenog postupka i datog mišljenja od strane socijalno- ljekarske komisije. Shodno izvještaju o radu JU Centar za socijalni rad Kotor za 2019. godinu, u našoj opštini je 70 korisnika prava na ličnu invalidninu, dok je u 2020. godini taj broj povećan za 3 korisnika (73).

Pravo na dodatak za njegu i pomoć ostvaruju ona lica koja nisu zbog prirode svoje bolesti i oštećenja u mogućnosti da se staraju sama o sebi bez pomoći druge osobe, a nakon sprovedenog postupka i datog mišljenja od strane Socijalno-ljekarske komisije. Tokom 2019. godine bilo je 318 korisnika, a u 2020. godini zaključno sa decembrom, shodno Izvještaju o radu, taj broj je iznosio 410, što ukazuje na vidno povećanje.

Radi ublažavanja teške materijalne situacije pojedinih porodica - korisnika materijalnog obezbjeđenja, CSR Kotor pruža i jednokratne novčane pomoći korisnicima navedenog prava, dok je od strane Centra, odnosno, od strane resornog Ministarstva, ocijenjeno da je pomoć neophodna i licima koja nisu korisnici materijalnog obezbjeđenja, pa se za takva lica izrađuju socijalne anamneze. Treba istaći da se sve veći broj građana obraća za ovaj vid pomoći, kako Centru, tako i direktno resornom Ministarstvu ili Vladi Crne Gore, s obzirom na to da su pomoći preko Centra češće limitirane i kreću se do 50,00 eura. Iz tog razloga u 2015. godini je oformljen i Tim za dodjelu jednokratnih novčanih pomoći, čiji je zadatak da oformi predmete od podnijetih zahtjeva, izrađenih anamneza, a koji će se proslijediti Ministarstvu finansija i socijalnog staranja na dalju obradu ili će po hitnosti postupka biti riješeni u samom Centru. Pravo na jednokratnu novčanu pomoć preko JU Centar za socijalni rad Kotor u 2019. godini ostvarilo je 139 lica, a tokom 2020. godine 179 lica.

Pravo na dodatak na djecu može ostvariti dijete: korisnik materijalnog obezbjeđenja; korisnik dodatka za njegu i pomoć; korisnik lične invalidnine; bez roditeljskog staranja; čiji je roditelj, usvojilac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju nepovoljne socijalne situacije. Ovo pravo u našoj opštini u 2019. i 2020. godini ostvaruje 65 porodica sa 88 djece.

Naime, primjena Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, te Porodičnog zakona i ostalih zakonskih i podzakonskih akata vezanih za ovu problematiku obuhvata i oblasti: starateljstva, usvojenja, rada na poremećenim porodičnim odnosima, maloljetničkoj delinkvenciji, delinkvenciji punoljetnih lica i savjetodavnom radu. Zbog specifičnosti problematike ovi poslovi zahtjevaju svestrani pristup, te je obrada ovih predmeta timska. Timove sačinjavaju socijalni radnik, psiholog i pravnik.

U radu CSR Kotor velika pažnja se posvećuje saradnji i partnerstvu sa drugim institucijama i organizacijama civilnog društva u razvoju i pružanju usluga socijalne zaštite, a posebno je razvijena sa: školama, Zavodom za zapošljavanje, zdravstvenim ustanovama – Opšta

bolnica Kotor, Centar za mentalno zdravlje pri JZU Dom zdravlja i Specijalna bolnica za psihijatriju u Kotoru, zatim OO Crveni krst - Kotor, Opština Kotor i MUP.

Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Kotor

JZU Dom zdravlja Kotor je javna zdravstvena ustanova primarnog nivoa zdravstvene zaštite, koja kao referentni centar pruža podršku izabranom doktoru. Poseban i izuzetno značajan segment rada u okviru Doma zdravlja jeste prevencija koja se prvenstveno sprovodi kroz rad savjetovališta. JZU Dom zdravlja Kotor svoju djelatnost obavlja u zgradi Doma zdravlja u Dobroti, a ima isturene ambulante u Risnu i Radanovićima.

JZU Dom zdravlja Kotor ustanova je koja prvenstveno pruža osnovnu primarnu zdravstvenu zaštitu građanima kroz set specijalističkih usluga:

Centri za podršku:

- Centar za plućne bolesti;
- Centar za mentalno zdravlje;
- Centar za RTG i ultrazvučnu dijagnostiku;
- Biokemijska laboratorijska dijagnostika;
- Mikrobiološka dijagnostika.

Centri za prevenciju

- Centri za prevenciju funkcionišu kroz rad savjetovališta.

U Ustanovi funkcionišu sljedeća savjetovališta:

- Populaciono savjetovalište;
- Savjetovalište za HIV/AIDS;
- Savjetovalište za mlade i
- Savjetovalište za reproduktivno zdravlje.

Pored navedenog u ovom Domu zdravlja sistematizovane su: Medicina rada i Sportska medicina, kao i jedinice za podršku (Jedinica za patronažu; Jedinica za fizikalnu terapiju primarnog nivoa; Jedinica za sanitetski prevoz).

Biro rada Kotor

Biro rada Kotor funkcionalno je organizovan u okviru Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, u sklopu područne jedinice koja obuhvata opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat. Nadležnost Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Biroa rada Kotor je da vodi evidenciju o svim nezaposlenim

licima. Kontakt sa nezaposlenima, prikupljanje podataka i trijaža obavljaju se u Birou rada. Trijaža predstavlja polaznu osnovu za ustanovljavanje koja lica spadaju u jednu od sljedećih kategorija:

- neposredno zapošljiva lica
- uslovno zapošljiva lica
- teže zapošljiva lica.

Zavod za zapošljavanje vrši usmjeravanje prijavljenih lica na usluge profesionalnog izbora, psihosocijalne i motivacijske podrške i osposobljavanja za rad.

Teže zapošljiva lica (osobe sa invaliditetom, kategorisana omladina, povratnici sa odsluženja kazne zatvora, žrtve nasilja, lica sa psihičkim smetnjama, lica koja su u procesu tranzicije izgubila posao, lica preko 50 godina starosti i Romi), uključuju se u proces profesionalne rehabilitacije i aktivne politike zapošljavanje (APZ), kao i u neke od socijalnih programa.

Crveni krst Kotor

Opštinska organizacija Crvenog krsta Kotor je nezavisna, neprofitna i dobrovoljna humanitarna organizacija i sastavni je dio jedinstvene organizacije Crvenog krsta Crne Gore, koja obavlja djelatnosti od javnog interesa i vrši poslove utvrđene Zakonom o Crvenom krstu Crne Gore (Službeni list Crne Gore br. 028/06, 073/10 i 040/11).

U osnovne aktivnosti Crvenog krsta spadaju :

DIFUZIJA – širenje znanja o međunarodnom humanitarnom pravu i osnovnim principima Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca.

Promocija humanih vrijednosti – izgradnja tolerancije i međukulturalnog razumijevanja kroz organizovanje vanškolskih aktivnosti i edukacije za učenike osnovnih škola.

ZDRAVSTVENA DJELATNOST: prva pomoć, dobrovoljno davalaštvo krvi, prevencija bolesti

SOCIJALNA DJELATNOST: briga o starima, solidarnost na djelu, psiho - socijalna podrška

DJELOVANJE U NESREĆAMA : Spasilaštvo na vodi, spasilaštvo na uređenim ski stazama

SLUŽBA TRAŽENJA: Obavlja poslove obavještanja i traženja žrtava rata, prirodnih i drugih katastrofa.

VOLONTERIZAM I RAD SA MLADIMA

MEĐUNARODNA SARADNJA: Cilj Crvenog krsta je da kroz razvijanje saradnje sa drugim nacionalnim društvima unaprijedi i razvije svoju organizaciju, i da ujedno na taj način, ispunjava svoju misiju.

Za finansijsku podršku Opština Kotor je obezbijedila sredstva za finansiranje iz budžeta tokom 2019. godine u iznosu od 7.000 eura, a u 2020. godini 10.000 eura.

JU Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović"

JU Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović" je multidisciplinarna ustanova čija djelatnost obuhvata obrazovanje i vaspitanje, rehabilitaciju, senzornu integraciju i profesionalno osposobljavanje djece/učenika sa oštećenjem sluha i govora i poteškoćama u učenju. U Centru je organizovano predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje i srednje stručno obrazovanje. Posebnu ulogu ove ustanove ima zdravstvena zaštita i socijalna politika. Prema tome multidisciplinarnost se ogleda kroz dijagnostiku, evidenciju i usmjeravanje lica sa oštećenjem sluha i govora, sprovođenju predškolskog vaspitanja, osnovnog školovanja i profesionalnog osposobljavanja djece sa oštećenjima sluha, liječenju govornih poremećaja, pružanja ostalih zdravstvenih usluga, dijagnostika i terapija sa defektološkog i psihološkog aspekta, praćenja razvoja defektološke teorije i prakse, kao i naučno- istraživački rad. Organizacija ustanove i zaposleni djeluju pod Ministarstvom prosvjete, nauke, kulture i sporta, a djeca, odnosno njihov smještaj u Domu, pod Ministarstvom finansija i socijalnog staranja. Plan i program Resursnog centra za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“- Kotor proizilazi iz statutarnih i zakonskih odredbi: Zakona o vaspitanju i obrazovanju (specijalno, predškolsko, osnovno, srednje), Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Statuta Resursnog centra koji je usaglašen sa novim zakonskim propisima.

Ustanova je kapaciteta 250 mjesta i raspolaže sa 40 specijalizovanih učionica i kabineta u kojima se odvijaju nastava i vježbe sa ukupno 70 zaposlenih. Predavači u predškolskoj i osnovnoj školi su uglavnom defektolozi. U okviru srednjeg stručnog obrazovanja djeca se osposobljavaju najvećim dijelom za radnička zanimanja (zanate) i to za: frizere, kuvare, auto-mehaničare, prodavce, rukovaoce štamparskim mašinama, mesare, krojače, knjigovesce i elektro-instalaterne.

Krajem 2017. godine formiran je Centar za rani razvoj djeteta odnosno kabinet koji je opremljen adekvatnim namještajem i odgovarajućem didaktičkim materijalima, knjigama koje su prilagođene odgovarajućem uzrastu. Centar se sastoji iz dva dijela od kojih je jedan prilagođen uzrastu od 0 do 3 godine, što predstavlja užu ranu intervenciju kod djece, a drugi od 3-6 godina, što predstavlja širu ranu intervenciju. Od januara 2018. godine pri Resursnom centru funkcioniše i dnevni boravak za djecu sa smetnjama u razvoju veličine oko 100 m². Odobravanje prava na ovaj vid podrške za život u zajednici je u nadležnosti Centra za socijalni rad, a tokom 2019. i 2020. godine ovu uslugu je koristilo 11-oro djece, što je i ukupan kapacitet Dnevnog boravka. Sa početkom školske 2020/2021 godine usled izmjenjene epidemiološke situacije, jedno dijete je prestalo sa korišćenjem navedene usluge, pa je na kraju 2020. godine uslugu Dnevnog boravka koristilo 10-oro djece.

Dom starih „Grabovac“ Risan

JU Dom starih „Grabovac,, Risan je javna ustanova koja se bavi zbrinjavanjem starih i hronično oboljelih lica. Osnovan je 1947. godine sa sjedištem u Perastu, a na sadašnju lokaciju preseljen je 1969. godine. U proteklom periodu ustanova je transformisana više puta što je doprinijelo značajnom proširenju kapaciteta. Od juna 1991. godine Dom je odlukom Skupštine Crne Gore („ Službeni list CG „ broj 22/91) proglašen i organizovan kao javna ustanova, dok od 28. septembra 2018. godine Dom posjeduje licencu za obavljanje djelatnosti socijalne i dječije zaštite.

Dom pruža institucionalnu brigu starim licima, odraslim osobama s invaliditetom, starim licima sa mentalnim invaliditetom i osobama koje se nađu u stanju akutne socijalne potrebe.

Zbrinjavanje u Domu podrazumijeva: kompletnu njegu i zdravstvenu zaštitu smještenih lica, kompletnu stručnu socijalnu i psihološku pomoć, pravnu i savjetodavnu pomoć, pomoć u administrativno-finansijskim poslovima koji se tiču korisnika.

U zavisnosti od psihofizičkog stanja, korisnici Doma smješteni su u tri različita objekta:

“H” paviljon površine 1277m² koji je apartmanskog tipa, gdje su smještene osobe sa očuvanim psiho fizičkim funkcijama;

“G” objekat površine 264 m² koji je podijeljen na dvije jedinice i gdje su smještene osobe sa invaliditetom, osobe sa mentalnim invaliditetom i osobe kojima je potreban pojačan nadzor, iz bilo kog razloga.

“P” objekat površine cca 4045m² predviđen za palijativnu njegu. U sklopu istog objekta na prizemlju se nalazi posebno odjeljenje za osobe oboljele od demencije.

Od septembra mjeseca 2017. godine, u saradnji Ministarstva rada i socijalnog staranja Crne Gore, UNDP i Doma starih, otvoreno je Prihvatište za odrasla i stara lica. Prihvatište se nalazi u sklopu paviljona psiho-gerijatrije i raspolaže sa 4 kreveta. Kretanje broja korisnika/ca u Prihvatištu za odrasla i stara lica od godine otvaranja je sljedeće:

Godina	Broj korisnika/ca na kraju godine	Broj korisnika/ca primljenih tokom godine	Broj korisnika/ca koji/e su napustili/e Prihvatište
2017.	4	6	2 (od kojih je jedan smješten u Dom putem redovne procedure)
2018.	4	6	3 (dvoje premješteno na druga odjeljenja Doma)
2019.	1	2	3 premješteno na druga odjeljenja Doma)
2020.	0	1	1 (preminuo)

Takođe, 1. oktobra 2019. godine na Međunarodnom danu starijih osoba, kada se ujedno obilježilo 50 godina postojanja ove ustanove, svečano je otvoren Dnevni boravak za dementne osobe i Domu starih “Grabovac” dodijeljena licenca Ministarstva rada i socijalnog staranja za obavljanje usluge dnevnog boravka za odrasla i stara lica sa invaliditetom.

Od januara 2020. godine kancelarije socijalnih radnika i psihologa izmještene su iz upravne zgrade na paviljone, tako da svaki paviljon ima po jednog socijalnog radnika, jednog psihologa i jednog radno-okupacionog saradnika. Ovakvom organizacijom socijalne službe unaprijeđena je psihosocijalna podrška korisnika i saradnja sa drugim službama za neposredan rad sa korisnicima. Krajem 2020.godine usvojene su nove procedure za prijem korisnika, usklađene sa zakonskom regulativom i pravilima struke.

Rješenjem Ministarstva rada i socijalnog staranja broj UPI-109-109/20-31-5 od 24. jula 2020 godine JU Domu starih "Grabovac" Risan izdata je licenca za obavljanje usluge pomoć u kući za odrasla i stara lica sa invaliditetom na period od šest godina za opštine Kotor, Tivat, Budva i Herceg Novi. U planu je realizacija pomenute usluge (geronto programa) u saradnji sa Opštinom Kotor, čime bi ista značajno dobila na kvalitetu, kao i obuhvatu korisnika.

U toku 2020. godine Domu je za potrebe otvaranja dnevnog boravka za odrasle, stare i osobe sa invaliditetom u opštini Kotor, Opština Kotor, Odlukom ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi" br: 010/20 i 026/20), dodijelila poslovni prostor površine 108m² u objektu 1 na katastarskoj parceli 420/2 KO Škaljari, upisan u LN broj 519. Urađena je projektna dokumentacija i Program usluga. U toku su pregovori sa Opštinom Kotor u vezi realizacije ovog projekta.

Kretanje broja korisnika/ca Doma starih u posljednjih 5 godina bilo je sljedeće:

Godina	Broj korisnika/ca			Broj korisnika/ca primljenih tokom godine	Broj preminulih korisnika/ca u godini
	Ukupno	M	Ž		
2014.	287	185	102	72	63
2015.	271	175	96	75	81
2016.	280	174	106	68	52
2017.	280	169	111	59	54
2018.	271	165	106	52	46
2019.	269	107	162	63	46
2020.	246	101	145	50	58

Organizacije civilnog društva na lokalnom nivou u oblasti socijalne i dječje zaštite

Shodno evidenciji Direkcije za registraciju i evidenciju nevladinih organizacija i političkih partija u Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija Crne Gore, sledeće organizacije sa sjedištem u opštini Kotor bave se oblašću socijalne i dječje zaštite:

- Udruženje roditelja za podršku i pomoć djeci sa posebnim potrebama - Mali veliki korak.
- Udruženje stručnjaka za podršku i pomoć djeci sa posebnim potrebama
- Udruženje samohranih majki
- NVO za zaštitu djece i mladih Kotor
- Caritas
- Udruženje za pomoć djeci i osobama sa autizmom – NADA
- Budimo humani - Fondacija "Budi human"
- Kotorsko srce
- Reakcija

PRINCIPI ZA KREIRANJE LOKALNOG PLANA

Prema **Zakonu o lokalnoj samoupravi**, predsjednik opštine „se stara i odgovoran je” za sprovođenje „strateškog plana razvoja opštine i drugih razvojnih planova i programa”, pa time i lokalnog plana za socijalnu i dječju zaštitu (član 58, stav 3). Glavni administrator opštine koordinira rad organa i službi iz člana 69. Zakona o lokalnoj samoupravi⁹ „u izvršavanju poslova za koje je potrebna međusobna saradnja (priprema propisa, akcionih planova, strateškog plana razvoja opštine i drugih razvojnih planova i programa, priprema izvještaja o njihovoj realizaciji i stručno informativnih materijala, izvještaja o sprovođenju zakona, opštinskih propisa i dr.)” (član 77. Zakona o lokalnoj samoupravi).

Ključni principi prilikom kreiranja lokalnog plana SDZ Opštine Kotor su:

- **Princip usklađenosti:** podrazumijeva da su strateška dokumenta usklađena sa ciljevima javne politike tako da prioriteta i ciljevi jednog ne budu kontradiktorni ili da se ne preklapaju s drugim (horizontalna usklađenost).
- **Princip finansijske održivosti:** prilikom planiranja i sprovođenja strateških dokumenata poštuju se fiskalna ograničenja definisana srednjoročnim i godišnjim budžetskim okvirom.
- **Princip odgovornosti:** podrazumijeva određivanje odgovornih institucija za sprovođenje aktivnosti.
- **Princip saradnje:** odnosi se na obavezu međuresorske saradnje u procesu planiranja politika, koordinacije i praćenja sprovođenja strateških dokumenata.
- **Princip transparentnosti:** strateška dokumenta se izrađuju u okviru konsultacija svih zainteresovanih strana, uključujući i civilno društvo, što se može ostvariti brojnim javnim događajima, konsultacijama, debatama i raspravama u kojima učestvuje zainteresovana javnost, koju je potrebno uključiti u svim fazama oblikovanja strateškog dokumenta u skladu s odgovarajućim propisom Vlade.
- **Princip kontinuiteta:** kontinuitet planiranja javnih politika podrazumijeva da novi strateški dokument bude zasnovan na dokumentima koji su mu prethodili, te da kroz njega budu sagledani postignuti učinci već sprovedenih javnih politika.
- **Princip efikasnosti i racionalnog planiranja:** u procesu izrade dokumenta nastoji se da se sa uložnim sredstvima ostvari što više, odnosno da se dođe do zacrtanog cilja. S tim u vezi, važno je da nadležni organi vode računa da se pitanja od značaja u srodnim tematskim oblastima povežu u okviru jednog strateškog dokumenta.

⁹Za vršenje stručnih i drugih poslova iz nadležnosti glavnog administratora i glavnog gradskog arhitekta, kao i zajedničkih stručnih i drugih poslova za potrebe opštine mogu se obrazovati stručne službe.

PRIORITETNE CILJNE GRUPE

U skladu sa analizom stanja na lokalnom nivou i prepoznatim ciljnim grupama koje se posebno štite Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, te preporukama iz Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2018 – 2022. godine, definisane su prioritetne ciljne grupe Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite i to:

- **Djeca i mladi u riziku;**
- **RE populacija;**
- **Materijalno ugrožena lica;**
- **Starija lica.**

Napomena: Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti je kroz upitnik sproveo proces konsultacija zainteresovane javnosti u vezi sa izradom Nacrta Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite. Naime, iako je navedenim upitnikom kategorija Osoba sa invaliditetom prepoznata kao jedna od prioritetnih ciljnih grupa, ona ovim dokumentom neće biti posebno tretirana kao ciljna grupa. U okviru ostalih prioritetnih grupa, se, međutim, i ovim dokumentom propisuju mjere i aktivnosti za osobe s invaliditetom.

Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti je u fazi izrade Lokalnog akcionog plana za osobe sa invaliditetom. Lokalni plan za OSI u opštini Kotor je obaveza društva da obezbijedi svim građanima i građankama da u najmanjoj mogućoj mjeri osjete posljedice invaliditeta putem aktivne podrške zdravom načinu života, adekvatnih zdravstvenih ustanova i usluga, rehabilitacije, sigurnijeg životnog okruženja i zajednice koja je spremna da osobama sa invaliditetom pruži podršku.

Prioritetna ciljna grupa *Djeca i mladi u riziku* obuhvata: djecu bez adekvatnog roditeljskog staranja/ čiji roditelj nije u stanju da se o djetetu stara, djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju i mlade i sa invaliditetom, djecu u sukobu sa zakonom, djecu i mlade koji zloupotrebljavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva, djecu i mlade žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva, žrtve trgovine ljudima, trudnice bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život, i svako dijete kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

CILJEVI LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZA UNAPREĐENJE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U OPŠTINI KOTOR 2021-2024

Opšti cilj *Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite 2021-2024* je smanjena socijalna isključenost i poboljšan kvalitet života građana/ki kroz unaprijeđen kvalitet i dostupnost usluga socijalne i dječje zaštite.

Opšti cilj se ostvaruje kroz dva posebna cilja kojim su obuhvaćene sve osjetljive grupe kojima se lokalni plan bavi, dok se mjere i aktivnosti definišu kroz specifične ciljeve koji pokrivaju pojedine prioritetne ciljne grupe:

Posebni ciljevi:

1. Unapređen položaj građana/ki u nepovoljnoj materijalnoj situaciji i/ili riziku od siromaštva i višestruke isključenosti.
2. Unapređena podrška porodici i pojedincima kroz integrativni pristup i veću dostupnost usluga socijalne i dječje zaštite u zajednici.

Specifični ciljevi:

Djeca i mladi u riziku

1. Unapređene i razvijene usluge podrške zasnovane na potrebama djece i mladih koji su u riziku od višestruke isključenosti
2. Unapređene i razvijene usluge podrške zasnovanih na potrebama djece i mladih u riziku od PAS-a

RE populacija

3. Unapređen položaj pripadnika/ca Romske i Egipćanske populacije kroz unapređenu međusektorsku podršku u zajednici
4. Podignuta svijest o značaju očuvanja zdravlja, osnovnim pravima i poboljšani uslovi života predstavnika/ca RE populacije
5. Unapređen stepen zaštite od zlostavljanja i zanemarivanja RE populacije

Materijalno ugrožena lica

6. Unapređen sistem materijalnih davanja i mjera aktivacije za korisnike materijalnog obezbjeđenja
7. Obezbijeđen veći nivo socijalne inkluzije djece i odraslih lica u riziku od isključenosti i njihova bolja obuhvaćenost socijalnim uslugama

Starija lica

8. Obezbijeđeni dostupni i adekvatni servise podrške za starija lica

Unapređeno definisanje lokalnih mjera i aktivnosti namenjenih razvoju SDZ u opštini Kotor

9. Obezbijeđen veći nivo socijalne inkluzije djece i odraslih lica u riziku od isključenosti i njihova bolja obuhvaćenost socijalnim uslugama

Kako bi se ostvarili Opšti i Posebni ciljevi, planiran je niz aktivnosti-mjera različitih relevantnih aktera u opštini Kotor. Za svaku od prioritetnih grupa postavljeni su potciljevi čijim ostvarenjem će se ostvariti i Opšti i Posebni ciljevi. Ostvarenjem postavljenih ciljeva smanjiće se broj građana u riziku od socijalne isključenosti i osnažiti ranjive kategorije građana/ki za samostalan i produktivan život u lokalnoj zajednici.

AKCIONI PLAN ZA PERIOD 2021-2024

DJECA I MLADI U RIZIKU

Cilj I: Unapređene i razvijene usluge podrške zasnovane na potrebama djece i mladih koji su u riziku od višestruke isključenosti			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
1.1. Stvaranje preduslova za otvaranje opštinskog Dnevnog centra za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju	Minimum 3 sastanka i 3 uključena aktera. Donošenje odluke o otvaranju dnevnog centra.	Opština Kotor NVO CSR	2022-2023. godine
1.2. Opremanje i otvaranje Dnevnog centra za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju	Opremljen i otvoren Dnevni centar za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju. Uspostavljena usluga dnevnog boravka za djecu i mlade sa smetnjama i teškoćama u razvoju u skladu sa propisanim standardima. Broj angažovanog osoblja (zaposlenih i volontera) Broj djece i mladih korisnika usluge Minimum 3 medijske objave, promocija i otvaranje centra	Opština Kotor MFSS CSR Dom zdravlja NVO	2024. godine
1.3. Podrška funkcionisanju usluge Dnevni boravak za djecu sa smetnjama u razvoju pri JU Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović"	Obezbeđena finansijska sredstva za funkcionisanje usluge	Opština Kotor JU Resursni centar za sluh i govor "Dr Peruta Ivanović"	2021-2024.godine U kontinuitetu
1.4. "Dan otvorenih vrata" za informisanje zainteresovanih roditelja o radu Komisije za usmjeravanje djece s posebnim obrazovnim potrebama	Broj informisanih roditelja Broj održanih informativnih dana	Opština Kotor	2022.-2024.godine U kontinuitetu

1.5. Pružanje savjetodavne i psihološke podrške za djecu sa iskustvom nasilja	Uspostavljeni programi podrške Broj djece obuhvaćene uslugom	Dom zdravlja Opština Kotor NVO CSR	2021. - 2024.godine U kontinuitetu
1.6. Unaprijediti uslugu stanovanja uz podršku za mlade bez roditeljskog staranja kojima prestaje pravo na smještaj u ustanovi socijalne i dječje zaštite/hraniteljskoj porodici nakon navršениh 18 godina starosti	Usluga normirana pravnim aktom Opredijeljeno minimum 2 stambene jedinice za potrebe realizacije usluge stanovanja uz podršku Obezbijeđeni ljudski resursi za realizaciju usluge	Opština Kotor, CSR NVO	2021. - 2024.godine U kontinuitetu
1.7. Kreirati program podrške ekonomskog osnaživanja i zapošljavanja za mlade bez roditeljskog staranja koji napuštaju institucije i za mlade koji izlaze iz sistema hraniteljstva	Kreiran program podrške koji obuhvata socio-edukativne usluge i druge aktivnosti Broj korisnika/ca	ZZZ - Biro rada Kotor CSR Opština Kotor NVO Poslodavci	2021. – 2024.godine U kontinuitetu
1.8. Uspostaviti i redovno pružati uslugu personalne asistencije za mlade s invaliditetom	Uspostavljena usluga Broj mladih s invaliditetom koji koriste uslugu Zadovoljstvo mladih s invaliditetom, korisnika usluge	Opština Kotor NVO CSR	2021. – 2024. godine U kontinuitetu
1.9. Obezbjediti refundaciju troškova prevoza za djecu čiji su roditelji nezaposleni i /ili korisnici MO-a	Broj korisnika	Opština Kotor	2021. – 2024. godine U kontinuitetu
2. Sprovoditi mjeru naknade za novorođenu djecu	Broj rješenja o ostvarivanju prava na naknadu	Opština Kotor	2021. – 2024.godine U kontinuitetu
2.1. Edukacija u osnovnim i srednjim školama o vršnjačkom nasilju	Minimum 10 edukacija Minimum 200 djece obuhvaćene ovom uslugom	Opština Kotor Uprava policije NVO CSR Osnovne škole Srednje škole	2021. - 2024.godine U kontinuitetu

Cilj II: Unapređene i razvijene usluge podrške zasnovanih na potrebama djece i mladih u riziku od PAS-a			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
2.1. Savjetovalište za direktne i indirektne korisnike/ce PAS-a (porodice, dugogodišnji zavisnici i mladi u riziku)	Broj porodica Broj korisnika Broj održanih savjetovanja	Opština Kotor NVO	2021.-2022.godine
2.2. Organizovanje edukacija za zaposlene u savjetovalištu	Broj edukacija Broj sertifikovanih savjetnika	Opština Kotor NVO	2021.-2022.godine
2.3. Edukacija za nastavnike/ce koji/e rade na sekcijama Kancelarije za prevenciju bolesti zavisnosti, RE populaciju i rodnu ravnopravnost	Broj edukacija Broj sertifikovanih nastavnika/ca	Opština Kotor NVO Osnovne škole Srednje škole	2021.-2022.godine

RE POPULACIJA

Cilj III: Unapređen položaj pripadnika/ca Romske i Egipćanske populacije kroz unapređenu međusektorsku podršku u zajednici			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
3.1. Obezbeđivanje medijatora/ke - podrška RE učenicima/ama osnovnih škola	Broj medijatora/ki Broj djece Uspostavljena saradnja medijatora/ke sa stručnom službom OŠ i odjeljenjskim starješinama	Osnovne škole ZZZCG Opština Kotor	2021. - 2024.godine U kontinuitetu
3.2. Edukacija roditelja učenika/ca RE populacije o primjeni u osnovnim školama Protokola o postupanju i prevenciji ranog napuštanja školovanja	Broj informisanih roditelja	Osnovne škole CSR	2021. - 2024.godine U kontinuitetu
3.3. Izrada baze podataka o upisanim učenicima/cama RE populacije u OŠ i kontinuirano praćenje pohađanja nastave	Izrađena baza	Opština Kotor Osnovne škole?	2021. - 2024.godine U kontinuitetu

3.4. Edukacija djece i mladih RE populacije o zdravim stilovima življenja, reproduktivnom zdravlju i prevenciji bolesti zavisnosti	Broj učesnika/ca	Opština Kotor Dom zdravlja? NVO? Škole?	2021. - 2024.godine U kontinuitetu
3.5. Pokretanje inicijative za obezbjeđivanje besplatne užine za sve Romske i Egipćanske učenike/ce osnovnih škola	Pokrenuta inicijativa	Opština Kotor NVO Preduzetnici	2021. - 2024.godine U kontinuitetu
3.6. Javne kampanje protiv negativnih socijalnih stavova prema djeci i mladima RE populacije i promocija pozitivnih primjera suživota	Broj kampanja Broj medijskih objava	Opština Kotor NVO Mediji?	2021.-2024.godine U kontinuitetu
Cilj IV: Podignuta svijest o značaju očuvanja zdravlja, osnovnim pravima i poboljšani uslovi života predstavnika/ca RE populacije			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioци aktivnosti	Vrijeme realizacije
4.1. Informisanje RE populacije o pravima iz oblasti socijalne i dječje zaštite (Dan otvorenih vrata)	Broj informisanih pripadnika/ca RE populacije Broj održanih Dana otvorenih vrata	Opština Kotor CSR	2021.-2024.godine U kontinuitetu
4.2. Organizovati zdravstvene preglede zainteresovanih romskih porodica (internistički pregled, ultrazvučni pregled, rendgen pluća, srca, mjerenje šećera, pritiska, analiza krvi, pregledi izabranih ljekara za žene, stomatološki pregledi za djecu i odrasle RE populacije)	Broj porodica Broj pregleda	Crveni krst Dom zdravlja Opšta bolnica Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava	2021.-2024.godine U kontinuitetu
4.3. Redovno obezbjeđivanje vode za pripadnike RE populacije nastanjene na teritoriji Lovanje	Obezbjeđena voda za pripadnike RE populacije nastanjene na teritoriji Lovanje	Opština Kotor Vodovod i kanalizacija Kotor d.o.o.	2021.-2024.godine U kontinuitetu
Cilj V: Unapređen stepen zaštite od zlostavljanja i zanemarivanja RE populacije			

Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
5.1. Organizovati informativne kampanje/ edukaciju unutar romskih i egipćanskih naselja o prepoznavanju, uzrocima i posljedicama nasilja, nedozvoljenim i ugovorenim brakovima, pravima žrtava i institucijama koje pružaju zaštitu	Broj kampanja Broj održanih edukacija Broj RE učesnika edukacije	Uprava policije Opština Kotor NVO CSR	2022.- 2024. godine

MATERIJALNO UGROŽENA LICA

Cilj VI: Unapređen sistem materijalnih davanja i mjera aktivacije za korisnike materijalnog obezbjeđenja			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
6.1. Praćenje broja korisnika/ca materijalnih davanja u cilju preispitivanja sistema materijalnih davanja.	Broj korisnika/ca materijalnih davanja obezbjeđenja Evidencija lica u stanju socijalne potrebe kroz podatke CSR, Opštine Kotor, Mjesne zajednice, Crvenog krsta Kotor	Opština Kotor CSR MZ NVO Crveni krst	2021. – 2024. U kontinuitetu
6.2. Formiranje opštinskog Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva	Broj održanih sastanaka	Opština Kotor CSR ZZZ CG – Biro rada Kotor	2021. – 2024. U kontinuitetu
6.3. Obezbjeđenje ostvarivanja prava na jednokratnu novčanu pomoć	Broj rješenja o ostvarivanju prava na jednokratnu novčanu pomoć	Opština Kotor	2021. – 2024. U kontinuitetu
6.4. Finansiranje Opštinske organizacije Crveni krst Kotor	Opredjeljena finansijska sredstva	Opština Kotor	2021. – 2024. U kontinuitetu
Cilj VII: Obezbijeden veći nivo socijalne inkluzije materijalno ugroženih lica i njihova bolja obuhvaćenost socijalnim uslugama			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
7.1. Obezbijediti veću dostupnost usluga procjene i planiranja za materijalno ugrožena lica	Broj zahtjeva za uslugama	CSR Opština Kotor Uprava policije	2021 – 2024. U kontinuitetu

		Dom zdravlja NVO	
7.2. Obezbijediti uslugu socijalnog stanovanja naročito ugroženim grupama građana/ki	Broj korisnika/ca usluga	Opština Kotor CSR	2021 – 2024. U kontinuitetu
7.3. Uspostaviti uslugu besplatnog dnevnog obroka za materijalno ugrožena lica (kroz formiranje Narodne kuhinje ili obezbjeđivanje bonova za nabavku hrane kroz ugovore sa restoranima i marketima).	Uspostavljena usluga Broj korisnika/ca na godišnjem nivou	Opština Kotor CSR NVO MZ Crveni krst	2021 – 2024. U kontinuitetu
7.4. Obezbijediti besplatan prevoz za djecu korisnike MO-a čiji su roditelji nezaposleni (kartice za besplatan prevoz).	Uspostavljena usluga besplatnog prevoza. Broj korisnika na godišnjem nivou.	Opština Kotor Biznis sektor CSR	2021 – 2024.god

STARIJA LICA

Cilj VIII: Obezbijedeni dostupni i adekvatni servise podrške za starija lica			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
8.1. Obezbijediti uslugu gerontoprograma za sva starija lica u potrebi sa teritorije opštine Kotor	Broj angažovanih geronto domaćica. Broj korisnika/ca usluga. Stepen zadovoljstva korisnika/ca usluga	Opština Kotor Biro rada NVO Dom zdravlja CSR Crveni krst JU Dom starih „Grabovac,,	2021 – 2024. U kontinuitetu
8.2. Obezbijediti uslugu dnevnog boravka za sva starija lica i osobe sa invaliditetom u potrebi	Uspostavljen servis dnevnog boravka za starije i osobe sa invaliditetom. Opremljen adekvatan prostor Broj angažovanog osoblja (zaposlenih i volontera)	Opština Kotor CSR NVO JU Dom starih „Grabovac,,	2021 – 2024. U kontinuitetu

	Broj korisnika/ca servisa na godišnjem nivou Stepen zadovoljstva usluga od strane korisnika/ca		
8.3. Formirati i jačati mobilne timove za pružanje integriranih usluga starijim licima, posebno na seoskom području (nemoćna lica, samačka domaćinstva)	Broj članova/ica tima (broj plaćenog osoblja i broj volontera). Broj korisnika/ca usluga na godišnjem nivou.	Opština Kotor JU Dom starih „Grabovac,, Crveni krst NVO CSR	2021 – 2024. U kontinuitetu

UNAPREĐENO DEFINISANJE LOKALNIH MJERA I AKTIVNOSTI NAMJENJENIH RAZVOJU SDZ U OPŠTINI KOTOR

Cilj IX Obezbijeđen veći nivo socijalne inkluzije djece i odraslih lica u riziku od isključenosti i njihova bolja obuhvaćenost socijalnim uslugama			
Aktivnosti-mjere	Indikatori	Nosioci aktivnosti	Vrijeme realizacije
9.1. Ispitivanje zadovoljstva korisnika/ca postojećih usluga u opštini	Analiza stepena zadovoljstva korisnika/ca postojećih usluga	Opština Kotor CSR NVO	2022. godina
9.2. Izraditi analizu o potrebama građana/ki za uslugama u socijalnoj i dječjoj zaštiti u opštini.	Sačinjena analiza o potrebama građana/ki za uslugama u socijalnoj i dječjoj zaštiti Broj obuhvaćenih građana Zastupljenost marginalizovanih grupa	Opština Kotor CSR NVO Građani/ke opštine	2022. godina

PLAN PRAĆENJA SPROVOĐENJA I PROCJENE USPJEŠNOSTI

Na godišnjem nivou, važno je obezbijediti i neposredno učešće građana/ki u ocjenu sprovođenja plana kao i planiranja budućih prioriteta, i na taj način proces učiniti inkluzivnijim, sa ciljem da se građani/ke upoznaju i sa rješenjima iz plana i da se čuje njihovo mišljenje i isto uvaži.

U cilju uspješne implementacije Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024, predstavnici lokalne samouprave, tj. organa lokalne uprave nadležnog za oblast socijalne i dječje zaštite, vršiće eksternu komunikaciju i saradnju sa širim krugom implementatora u svim sektorima. Time će se osigurati i bolja vidljivost Lokalnog akcionog plana.

Plan komunikacije i informisanja građana/ki (PR plan) uključuje, ali nije limitiran na, sljedeće aktivnosti:

- postavljanje Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024 na sajtu Opštine Kotor;
- slanje pisma svim institucijama na lokalnom nivou o postojanju Lokalnog plana;
- slanje informacije medijima na lokalnom i nacionalnom nivou o postojanju Lokalnog plana, sa ciljem da se informiše šira javnost i potencijalni korisnici socijalnih usluga;
- informisanje nadležnog tijela na nacionalnom nivou o Lokalnom planu i jednom godišnje izvještavanje o spovedenim aktivnostima-mjerama i postignutim rezultatima;
- kroz internet komunikaciju (websajt i sl.) komunikacija sa širom javnošću i ostvarivanje neposrednog učešće u procesu sprovođenja plana.

Pored organa lokalne uprave nadležnog za oblast socijalne zaštite, u cilju praćenja sprovođenja plana osnovaće se Radna grupa za praćenje realizacije Lokalnog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor. Nakon usvajanja navedenog Lokalnog plana, predsjednik Opštine imenovaće Radnu grupu za praćenje realizacije aktivnosti propisanih lokalnim planom.

Preporuka je da rukovodilac radne grupe za praćenje realizacije Lokalnog plana bude predstavnik organa Opštine nadležnog za poslove socijalne zaštite. Obaveze i odgovornosti članova Radne grupe za praćenje realizacije Plana definišaće se u posebnom Rješenju o imenovanju i Pravilniku o radu Radnog grupe.

Administrativne i tehničke poslove i pomoć oko praćenja realizacije Lokalnog plana za za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor 2021-2024 pruža organ Opštine nadležan za poslove socijalne i dječje zaštite.

Indikatori za praćenje sprovođenja Lokalnog plana za unapređenje socijalne i dječje zaštite u opštini Kotor

Indikator predstavlja instrument na osnovu koga je moguće procijeniti jesu li postavljeni strateški i operativni ciljevi postignuti, odnosno jesu li predviđene mjere i aktivnosti sprovedene. Indikator predstavlja kriterijum za mjerenje stepena uspjeha u postizanju cilja ili provjeru da li je neka mjera sprovedena ili aktivnost izvršena, kao i šta se njome postiglo.

Monitoring sistem obuhvata indikatore (ili pokazatelje) uspješnosti za svaku mjeru ili aktivnost odnosno projekat, kao i izvore provjere kojima će se verifikovati napredak u sprovođenju. Takođe, monitoring sistem definiše ko će biti zadužen za sprovođenje aktivnosti predviđenih u procesu praćenja sprovođenja lokalnog plana.

Za praćenje sprovođenja Lokalnog plana SDZ, Opština Kotor će pratiti sledeće pokazatelje uticaja, kao minimum:

1. Ukupna godišnja suma sredstava za socijalnu i dječju zaštitu u određenoj JLS;
2. Udio ukupnih godišnjih sredstava za materijalna davanja iz socijalne zaštite u nadležnosti opštine u ukupnim budžetskim sredstvima date JLS (u %);
3. Ukupna sredstva za materijalna davanja iz socijalne zaštite u nadležnosti opštine po stanovniku (u EUR);
4. Broj korisnika materijalnog obezbeđenja u JLS;
5. Ukupna sredstva za usluge socijalne i dječje zaštite u nadležnosti JLS i sredstva po stanovniku (EUR), ukupno i po vrstama usluga;
6. Odnos ukupnih sredstava za usluge socijalne i dječje zaštite u nadležnosti JLS i sredstava lokalnih budžeta, ukupno i po vrstama usluga;
7. Udio javnih sredstava iz budžeta JLS za usluge socijalne i dječje zaštite u nadležnosti JLS u lokalnim budžetima, ukupno i po vrstama usluga;
8. Opšta stopa obuhvata – odnos između korisničke grupe i odgovarajućeg dijela opšte populacije tj. udio ukupnog broja korisnika usluge u odgovarajućem dijelu opšte populacije (po starosti, polu, polu i starosti, itd.);
9. Odnos privatnih sredstava (participacija korisnika) za usluge u zajednici i ukupnih sredstava lokalnog budžeta, ukupno i po vrstama usluga.

Osim navedenog, za praćenje sprovođenja Lokalnog plana SDZ, Opština Kotor će pratiti pokazatelje rezultata koji se odnose na propisane aktivnosti.

FINANSIJSKA SREDSTVA ZA SPROVOĐENJE LOKALNOG PLANA ZA UNAPREĐENJE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U OPŠTINI KOTOR 2021-2024

Opština Kotor će na godišnjem nivou definisati prioritete, i obezbjeđivati i planirati prikupljanja sredstava za sprovođenje aktivnosti-mjera planiranih ovim Lokalnim planom.

Pored budžeta Opštine Kotor, izvori sredstava su:

- Budžet Crne Gore / Ministarstvo finansija i socijalnog staranja
- Donatorska sredstva / IPA fondovi / Biznis sektor
- Budžeti NVO koje učestvuju u sprovođenju planiranih aktivnosti-mjera
- Budžeti javnih ustanova pružalaca usluga koje učestvuju u sprovođenju planiranih aktivnosti-mjera
- Budžeti drugih javnih ustanova